

Van de redactie – Redactioneel

Kunnen we ons nog toeleggen op de geschiedenis van de Lage Landen terwijl er in of aan de grens van Europa genade- en uitzichtloze oorlogen woeden, terwijl daarbuiten oneindig veel grootschalig geweld aan onze aandacht ontsnapt, terwijl de strijd tegen de klimaatontwrichting grote inspanningen vergt? Ik vermoed dat vele historici net zoals ik met deze vragen worstelen.

Er zijn vele manieren om ze bevestigend te beantwoorden, gaande van een nog steeds pertinente apologie van de historische interesse tot een even legitieme nadruk op de behoefte aan inzicht in het ‘eigen’ verleden om zich in de maatschappij van vandaag te oriënteren. Daarnaast is er echter ook de groeiende erkenning dat de Lage Landen in het verleden een mondiale impact hebben gehad, en dat zij hebben bijgedragen tot de ongelijke machtsverhoudingen die ook vandaag nog bestaan. Dat steeds meer historici precies voor deze impact belangstelling tonen, is in de voorbije jaargangen van *BMGN-LCHR* overvloedig gebleken.

Ook in het huidige nummer is deze tendens zichtbaar. Twee bijdragen onderzoeken het gewicht van religieuze overwegingen in het koloniale bestuur van de noordelijke Nederlanden, en komen daarbij op heel verschillende manieren tot de vaststelling dat deze een eerder ondergeschikte rol speelden. Anne Marieke van der Wal analyseert de reacties van de Republiek der Verenigde Nederlanden op de millenaristisch geïnspireerde Khoi Khoi-opstand van 1788 in de Kaapkolonie. Zij komt daarbij tot de vaststelling dat deze reacties van VOC-bewindslieden eerder werden gedreven door racistische stereotypen dan door de overtuiging dat de opstandelingen gemotiveerd werden door religieuze denkbeelden. In het antwoord dat Hans van der Jagt formuleert op het in het vorige nummer van *BMGN-LCHR* gepubliceerde recensie-artikel van Jan Breman, weerlegt hij dat hij in zijn proefschrift het christelijke beschavingsdiscours van de antirevolutionaire minister van Koloniën Alexander Idenburg te sterk zou hebben overgenomen. In zijn repliek bepleit hij ‘de kracht van de complexiteit’ en van de transnationale meerstemmigheid in de studie van de koloniale machtsverhoudingen.

In de laatste decennia van de twintigste eeuw nam de relatie van Nederland tot het mondiale Zuiden niet langer een koloniale vorm aan, maar vanzelfsprekend bleef een deel van de ongelijke machtsbalans tussen het noorden en het zuiden bestaan. Dit kwam onder meer tot uiting in de onderhandelingen die tussen 1967 en 1982 in de schoot van de Verenigde Naties werden gevoerd over de exploitatie van de diepzeebodem. Yoram Carboex stelt vast dat de Nederlandse ministeries van Buitenlandse en Economische Zaken een fundamenteel verschillende houding tegenover deze kwestie aannamen. Ondanks de sterker wordende druk vanuit de wereld besloot Nederland uiteindelijk toch het Derde Zeerechtverdrag te ondertekenen, dat het mondiale Zuiden diende te beschermen tegen ongebreidelde industriële exploitatie.

Ten slotte maak ik de lezer ook graag attent op een primeur. In december verschijnen op de website van *BMGN-LCHR* in de rubriek *online first* de eerste twee bijdragen van een artikelenreeks over de anti-abolitionistische traditie in de zeventiende-, achttiende- en negentiende-eeuwse noordelijke Nederlanden. Karwan Fatah-Black en Lauren Lauret treden op als gastredacteurs van deze serie, waarvan in de loop van de volgende maanden nog drie artikelen zullen verschijnen, gevolgd door de inleiding en slotopmerkingen. Daarna zullen deze bijdragen als themanummer gebundeld worden in het derde nummer van jaargang 139. Door een serie artikelen voor het eerst als *online first* en in afleveringen te publiceren vraagt *BMGN-LCHR* tijdens dit Herdenkingsjaar continue aandacht voor de Nederlandse afschaffing van de slavernij. Ook in 2024 zullen met andere woorden de ongelijke verhoudingen tussen de Lage Landen en het mondiale Zuiden centraal blijven staan in *BMGN-LCHR*.

Namens de redactie,

MARNIX BEYEN

From the editors – Editorial

Can we still explore the history of the Low Countries, while within or at the borders of Europe merciless and desperate wars rage, while beyond them countless massive violence escapes our attention, while the struggle to mitigate climate disruption demands major efforts? I suspect that many historians, like me, are struggling with these questions.

There are many ways to answer them affirmatively, ranging from the still pertinent justification of historical interest to equally legitimate emphasis on the need for insight into ‘our’ past to ensure orientation in society today. In addition, it is increasingly acknowledged that the Low Countries have had a global impact in the past, and that they have contributed to the unequal balances of power that endure to this day. That ever more historians are interested in precisely this impact has become abundantly clear in previous volumes of *BMGN-LCHR*.

This trend is noticeable in the current issue as well. In two contributions the importance of religious considerations is examined in the colonial administration of the Northern Netherlands, determining in very different ways that these played a rather secondary role. Anne Marieke van der Wal analyses the reactions of the Dutch Republic to the millenarian-inspired Khoi Khoi uprising in the Cape Colony in 1788. In doing so, she observes that these reactions from VOC officials were driven more by racist stereotypes than by the conviction that the insurgents were motivated by religious beliefs. In the reply that Hans van der Jagt has formulated to the review article published by Jan Breman in the previous issue of *BMGN-LCHR*, he denies adopting too rigidly the Christian civilisation discourse of the anti-revolutionary Minister of Colonies Alexander Idenburg. In his response he vehemently defends ‘the power of the complexity’ and of the transnational polyphony in studying colonial power relations.

In the final decades of the twentieth century, the Netherlands no longer related to the Global South in colonial terms, although understandably part of the unequal balance of power endured between the North and the South. This surfaced inter alia in the negotiations

conducted between 1967 and 1982 at the heart of the United Nations about exploitation of the deep seabed. Yoram Carboex ascertains that the Dutch Ministries of Foreign and Economic Affairs espoused fundamentally different views on this matter. Despite rising pressure from corporate industry, the Netherlands ultimately ratified the Third Convention on the Law of the Sea, which was aimed at protecting the Global South from unbridled industrial exploitation.

In conclusion, I am pleased to share some news with our readers. In December, in the *online first* section of the *BMGN-LCHR* website, the first two contributions in a series of articles on the anti-abolitionist tradition in the Northern Netherlands during the seventeenth, eighteenth and nineteenth centuries were published. Karwan Fatah-Black and Lauren Lauret serve as guest editors of this series, in which during the months ahead three more articles will appear, followed by the introduction and concluding remarks. Afterwards, these contributions will be published as a special issue in the third issue of volume 139. With this series, premiering as *online first* and as a rolling publication, *BMGN-LCHR* highlights the Dutch abolition of slavery throughout this Slavery Memorial Year. In 2024, the unequal relations between the Low Countries and the Global South will thus continue to feature prominently in *BMGN-LCHR*.

On behalf of the editors,
MARNIX BEYEN